

British Columbia's
Office of the Human Rights
Commissioner

Xem xét các quyền: Các kinh nghiệm thực tế tại B.C.

Tóm Lược | Tháng Tám 2024

British Columbia's
Office of the Human Rights
Commissioner

Xem xét các quyền: Các kinh nghiệm thực tế tại B.C.

Tháng Tám 2024

Văn Phòng Ủy Viên Nhân Quyền của British Columbia (British Columbia's Office of the Human Rights Commissioner (BCOHRC)) khuyến khích phân phối và trao đổi tin tức nêu trong ấn phẩm này. Tất cả tài liệu trong ấn phẩm này đều có phép theo Giấy Phép Quốc Tế Creative Commons Attribution 4.0 trừ các hình ảnh, biểu tượng của BCOHRC, bất cứ tên hiệu hoặc thương hiệu, nội dung hoặc tài liệu nào do những thành phần thứ ba cung cấp và khi có ghi khác. Muốn xem giấy phép này, hãy đến:

creativecommons.org/licenses/by/4.0/

BCOHRC nhìn nhận mối liên hệ quan trọng giữa việc bảo vệ môi trường thiên nhiên và bảo vệ nhân quyền. Một cách để chúng tôi giảm bớt tác động đến môi trường là giới hạn số lượng bản in phức trình của chúng tôi. Nếu quý vị thấy khó đọc phức trình này theo dạng điện tử, xin liên lạc với Văn Phòng chúng tôi để hỏi lấy một bản in giấy.

Yếm trợ các cộng đồng bị ảnh hưởng: Chúng tôi nhìn nhận một số chi tiết trong phức trình này có thể gây lo lắng. Những vấn đề nêu ra, tuy rất cần phải xem xét, thật nặng nề, nhất là đối với những người bị ảnh hưởng nghiêm trọng. Người dân tại British Columbia cảm thấy buồn bực khi đọc phức trình này hoặc nếu cần được trợ giúp ngay có thể xem danh sách những đường dây khủng hoảng và yếm trợ khẩn cấp về sức khỏe tâm thần chúng tôi đã soạn ra trên website của chúng tôi tại: bchumanrights.ca/support

Nhiều nhân viên của BCOHRC đã góp phần soạn thảo phức trình này vào những lúc khác nhau. Ủy Viên cũng xin cảm ơn tất cả những người tham gia thực hiện phức trình này, gồm cả toán Dự Án Khởi Điểm nòng cốt nói chung và Monica Petek và Ryan Tonkin nói riêng.

Ấn phẩm này có dạng điện tử đăng trên website của Ủy Viên Nhân Quyền của British Columbia:

bchumanrights.ca/in-focus

ISBN: 978-1-990626-13-5

© British Columbia's Office of the Human Rights Commissioner

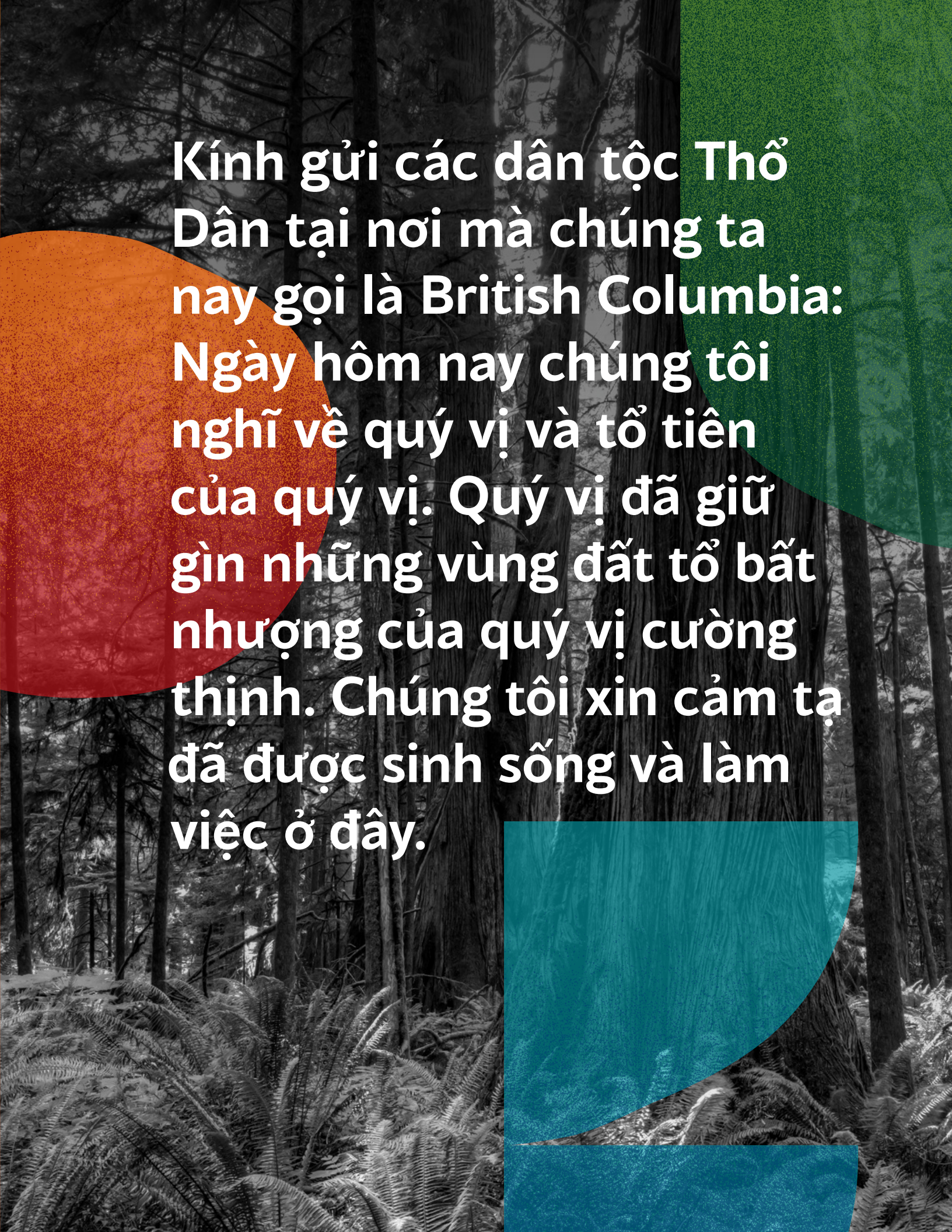
536 - 999 Canada Place

Vancouver, BC V6C 3E1

1-844-922-6472 | info@bchumanrights.ca

British Columbia's
Office of the Human Rights
Commissioner

Kính gửi các dân tộc Thổ
Dân tại nơi mà chúng ta
nay gọi là British Columbia:
Ngày hôm nay chúng tôi
nghĩ về quý vị và tổ tiên
của quý vị. Quý vị đã giữ
gìn những vùng đất tổ bất
nhượng của quý vị cường
thịnh. Chúng tôi xin cảm tạ
đã được sinh sống và làm
việc ở đây.

Toát yếu

Phúc trình Xem Xét Các Quyền này là thực trạng nhân quyền hiện nay tại British Columbia. Phúc trình này nêu ra những trường hợp bất bình đẳng và bất công then chốt liên quan đến mười lãnh vực chính có vấn đề. Phúc trình này nhấn mạnh đến việc mỗi vấn đề này cho thấy các mối lo ngại về nhân quyền như thế nào và mức độ tác động đến những người bị kỳ thị nặng nhất trong các cộng đồng của chúng ta.

Mỗi phần trong phúc trình này chú trọng vào một hệ thống khác nhau — thí dụ, hệ thống an sinh xã hội cho trẻ em, hệ thống giáo dục và hệ thống công lý hình sự. Chúng tôi miêu tả mỗi hệ thống tác hại quá mức như thế nào đến các cộng đồng hoặc cá nhân cụ thể. Mỗi phần phụ “Nhấn Mạnh” nói riêng về một khía cạnh cụ thể của các vấn đề sâu rộng thâm căn này, cho biết chi tiết về một số cách rõ rệt và tai hại mà vấn đề đó ảnh hưởng đến đời sống người dân và nhân quyền.

Phúc trình này ghi lại những gì chúng tôi tìm hiểu được từ nhiều nguồn khác nhau, gồm cả những buổi nói chuyện với những người bị ảnh hưởng nhiều nhất, khảo sát các tổ chức đang làm việc để cải tiến những vấn đề này và kết quả nghiên cứu của giới văn hóa học thuật, các chính quyền và các tổ chức không thuộc chính quyền. Phúc trình này cũng nói đến các trách nhiệm và cam kết pháp lý trong luật nhân quyền pháp định, hiến định và luật quốc tế, tất cả đều bảo vệ quyền cơ bản là phải có kết quả bình đẳng.

10 lĩnh vực có vấn đề

- ▶ **Quyền có gia cư** cho tất cả mọi người có quyền được tạo điều kiện ở mọi cấp để giúp có gia cư có thể chấp nhận được. Tạo điều kiện ở mọi cấp để giúp có nghĩa là tất cả các cấp chính quyền đều có bổn phận áp dụng những bước cần thiết để thực hiện nhu cầu cơ bản này trong phạm vi tài nguyên đang có. Nhưng cư dân tại B.C. lại gặp phải tỷ lệ gia cư quá khả năng tài chính cao nhất tại Canada. Vì thế, tình trạng vô gia cư và cấm lều đang gia tăng: được biết số người vô gia cư trong năm 2023 đã tăng hơn 31 phần trăm so với năm 2020/21. Tình trạng thiếu gia cư vừa khả năng tài chính ảnh hưởng quá mức đến những nhóm bị gạt ra ngoài lề, gồm người khuyết tật, Thổ Dân và phụ nữ. Trong **lĩnh vực gia cư**, chúng tôi nêu ra trường hợp cụ thể về phụ nữ dễ lâm vào cảnh vô gia cư “ngầm”, vì họ tránh phải sống ngoài đường bằng cách chấp nhận gia cư dưới mức tiêu chuẩn, không an toàn hoặc bị bóc lột.
- ▶ **Quyền có tiêu chuẩn sinh sống đúng mức** cho mọi người có quyền được tạo điều kiện ở mọi cấp để giúp sinh sống mà không phải chịu cảnh nghèo khó. Chuyện này tùy thuộc vào các chính sách và chương trình của chính quyền, chẳng hạn như mức lương tối thiểu và trợ cấp xã hội, được gọi là mạng lưới an toàn xã hội. Hiện nay, mạng lưới an toàn xã hội không bảo đảm được tiêu chuẩn sinh sống đúng mức: có khoảng một trong chín cư dân tại B.C. sống trong cảnh nghèo khó. Hơn nữa, sau những năm giảm bớt, tỷ lệ nghèo khó đã tăng từ 7.6 phần trăm trong năm 2020 lên 11.6 phần trăm trong năm 2022. Trong **phần về mạng lưới an toàn xã hội**, chúng tôi nêu ra tình trạng nhiều người sống trong cảnh nghèo khó cũng bị kỳ thị như thế nào vì điều kiện xã hội của họ. Tiếc thay, luật pháp lại không cấm trường hợp kỳ thị đó.
- ▶ **Quyền được giáo dục** cho học sinh có quyền được đối xử công bằng trong một môi trường học tập an toàn, bao gồm mọi giới và dễ tiếp nhận. Tuy nhiên, tại B.C., có các khác biệt lớn lao về kết quả giữa những nhóm khác nhau. Bằng chứng cho thấy những nhóm có kết quả tệ nhất bị gạt bỏ, kỳ thị chủng tộc và phân biệt đối xử ở trường. Thí dụ, 92 phần trăm tất cả học sinh hoàn tất bậc trung học trong sáu năm, nhưng chỉ có 78 phần trăm học sinh khuyết tật và 75 phần trăm học sinh Thổ Dân học xong bậc trung học. Ngoài ra, còn có các thiếu sót trong lĩnh vực giáo dục liên quan đến nhân quyền, và giảng dạy nội dung về công lý xã hội càng gây nhiều tranh cãi hơn. Trong **lĩnh vực giáo dục**, chúng tôi nêu ra các kinh nghiệm của trẻ em và thiếu niên LGBTQ2SAI+ ở trường và tình trạng tranh cãi xoay quanh SOGI 1 2 3, một nguồn tài nguyên giáo dục bổ túc được soạn ra để thành lập những chỗ giáo dục bao gồm mọi giới. SOGI 1 2 3 đã gây ra hiểu lầm đáng kể và trong 2023 đã là đối tượng của vận động chính trị quy mô.
- ▶ **Quyền được đối xử công bằng trong việc làm** cho mọi người có quyền bình đẳng tại nơi làm việc. Nhưng vẫn còn thấy rõ các ảnh hưởng dài hạn của nạn kỳ thị thâm căn trong toàn thị trường lao động. Người khuyết tật phải đương đầu với các thành kiến về khả năng của họ liên quan đến việc làm. So với nam giới, phụ nữ thường có thể phải làm việc bán thời gian nhiều hơn và chỉ được trả 68 xu cho mỗi đô la. Thổ Dân lại càng khó có được việc làm vững chắc hơn so với người không phải là Thổ Dân. Một phần 10 số người trả lời trong một cuộc trưng cầu ý kiến được thực hiện cho Văn Phòng chúng tôi đã cho biết họ bị kỳ thị vì thân thể của họ khi nộp đơn xin việc tại B.C. Kết quả này phù hợp với kết quả khảo cứu khác cho thấy người thuộc những nhóm bị gạt ra ngoài lề khó được tuyển dụng, có việc làm vững chắc hoặc giữ vai trò quản trị và lãnh lương thấp so với công việc họ làm. Trong **lĩnh vực việc làm**, chúng tôi nêu ra các kinh nghiệm của công nhân ngoại quốc làm việc tạm thời. Công nhân đến B.C. tạm thời qua Chương Trình Công Nhân Ngoại Quốc Tạm Thời đặc biệt ở trong vị thế yếu kém, vì tư cách di trú của họ tùy thuộc vào việc làm của họ. Mỗi liên hệ việc làm này dành quyền hành đáng kể cho những người thuê mướn công nhân tạm thời và nhiều công nhân cho biết là quyền hành đó rất thường bị lạm dụng.
- ▶ **Quyền được chăm sóc sức khỏe** cho mọi người có quyền hưởng tiêu chuẩn cao nhất có thể đạt được về sức khỏe. Sức khỏe tốt đẹp đòi hỏi phải có được các biện pháp can thiệp y tế có phẩm chất cao, và cũng cần những thứ như nước sạch, thực phẩm bổ dưỡng và gia cư đúng mức. Tại B.C., nhiều người thiếu

thốn phương tiện tiếp nhận dịch vụ chăm sóc cơ bản, gồm 17 phần trăm không có chuyên viên chăm sóc sức khỏe thường lệ. Người tại các cộng đồng thôn dã và xa xôi gặp thêm các thiếu sót khác trong dịch vụ chăm sóc. Người thuộc những nhóm bị gạt ra ngoài lề giảm tuổi thọ, cho biết tình trạng sức khỏe tâm thần tệ hại hơn và bị kỳ thị trong hệ thống chăm sóc sức khỏe. Cuộc khủng hoảng về chăm sóc sức khỏe này còn trầm trọng hơn nữa trong những năm gần đây vì đại dịch COVID-19 và khủng hoảng ma túy. Trong **lãnh vực chăm sóc sức khỏe**, chúng tôi nêu ra cuộc khủng hoảng về ma túy. Một nguồn cung cấp ma túy không kiểm soát đang làm cho hằng ngàn cư dân tại B.C. bị thiệt mạng mỗi năm. Nhưng người nhờ điều trị lại gặp phải nhiều chướng ngại đáng kể, gồm cả mức thiếu thốn nhân viên, các điều kiện tiếp nhận dịch vụ rắc rối khó hiểu và không đủ biện pháp yểm trợ của xã hội.

- ▶ **Quyền được đối xử công bằng tại những nơi công cộng** cho mọi người có quyền tham gia tự do và trọn vẹn vào đời sống xã hội, chính trị và văn hóa. Trong những năm gần đây, quyền này đã gặp nguy hiểm từ mức gia tăng các phong trào thù ghét và cực hữu nhằm dập tắt tiếng nói của những người bị gạt ra ngoài lề. Người ta thường thấy xảy ra chuyện thù ghét ở cả những nơi công cộng lẫn trên mạng: một phần năm người Canada, gồm 29 phần trăm người bị phân biệt chủng tộc, đã gặp phải một dạng nào đó của hành động thù ghét, quấy nhiễu hoặc bạo động trên mạng. Những vụ thù ghét đã gia tăng rất nhiều trong thời gian đại dịch COVID-19 và lại tăng nữa sau vụ bạo động mới đây tại Gaza. Mức gia tăng này thấy được trong số vụ phạm pháp trình báo cho cảnh sát và trong nhiều vụ không trình báo cho cảnh sát. Trong **lãnh vực nơi công cộng**, chúng tôi nêu ra vài trò của nạn thông tin sai lạc/thông tin lừa gạt để gây thù ghét lan rộng. Vì người ta bót tin vào các định chế, càng ngày càng thấy tăng thêm thù ghét trong các tin tức sai lạc/tin tức lừa gạt trên mạng. Trường hợp này thấy rõ trong nhiều vụ gần đây, chẳng hạn như nạn thông tin sai lạc/thông tin lừa gạt về mức truyền nhiễm của siêu vi khuẩn COVID-19, khiến tăng thêm lòng thù ghét đối với người Canada gốc Á Châu.
- ▶ **Quyền được đối xử công bằng trong hệ thống công lý hình sự** cho mọi người có quyền được cảnh sát và các viện cải huấn đối xử công bằng. Thổ Dân và người bị phân biệt chủng tộc, cũng như những người bị các chứng rối loạn tâm thần hoặc vì sử dụng chất kích thích (MHSU), càng có thêm rủi ro cực độ bị tác hại khi tiếp xúc với hệ thống công lý hình sự. Thí dụ, vào bất cứ ngày nào trong năm 2023, có khoảng 1,829 người bị giam trong các trung tâm cải huấn của B.C. và hơn một phần ba (662) số này được biết là Thổ Dân. Trong **hệ thống công lý hình sự**, chúng tôi nêu ra các kinh nghiệm khó khăn của những người MHSU trong các trại cải huấn. Thí dụ, nhiều người bị các chứng rối loạn MHSU được điều trị trong các trung tâm cải huấn, nhưng họ cũng thường bị áp dụng vũ lực gây tổn thương như tách riêng cô lập. Trong nhiều trường hợp, tách riêng cô lập vi phạm các tiêu chuẩn tối thiểu của quốc tế về cách đối xử với tù nhân. Tình trạng này gây ra thêm rủi ro cho người bị các chứng rối loạn MHSU sau khi ra trại cải huấn. Thí dụ, các tỷ lệ dùng thuốc quá liều đến thiệt mạng tăng hơn gấp ba sau khi ra trại cải huấn không bao lâu.
- ▶ **Quyền được đối xử công bằng trong môi trường gia đình** cho mọi người có quyền có kết quả bình đẳng và không bị bạo hành trong nhà họ và trong các mối liên hệ bạn tình. Tình trạng bất bình đẳng trong môi trường gia đình vẫn thấy rõ trong việc phân chia công sức lao động bất bình đẳng; bất luận tình trạng việc làm, phụ nữ bỏ nhiều thì giờ hơn nam giới để giữ trẻ và làm việc nhà. Gánh nặng thêm này trong gia đình và lương thấp hơn trong lực lượng lao động, cùng với tư thế yếu kém kinh tế ngày càng tệ hơn khiến họ khó rời khỏi những mối liên hệ hành hạ. Hơn ba phần tư cư dân tại B.C. trình báo cho cảnh sát là họ bị bạn tình bạo hành (IPV) là phụ nữ và thiếu nữ, và IPV xảy ra thường hơn mức cho thấy từ các con số trình báo cảnh sát. Trong **lãnh vực môi trường gia đình**, chúng tôi nêu ra nạn lạm dụng các cáo giác ly gián cha/mẹ trong những vụ luật gia đình liên quan đến bạo hành trong gia đình. Trong một số trường hợp, người mẹ trình báo bạo hành bị cáo giác ngược lại là “ly gián cha” — nói rằng họ đang muốn xúi giục các con chống lại người cha. Lời cáo giác ngược lại này thường được tòa xem xét kỹ lưỡng nhưng thiếu bằng chứng khả tín.

- ▶ **Quyền được hệ thống an sinh xã hội cho trẻ em đối xử công bằng** cho mọi người có quyền được chính quyền tiên liệu hành động nhằm giữ an toàn và giúp giữ nguyên vẹn gia đình bất cứ khi nào có thể được. Số trẻ em và thiếu niên thuộc trách nhiệm nuôi dưỡng của cơ quan công (CYIC) đã giảm bớt trong những năm gần đây, nhưng hệ thống an sinh xã hội cho trẻ em ảnh hưởng đến quá nhiều trẻ từ các gia đình bị gạt ra ngoài lề, nhất là các gia đình Thổ Dân, nghèo khó hoặc khuyết tật. Thí dụ, tuy chỉ chiếm có 10 phần trăm dân số, nhưng lại có đến 68 phần trăm CYIC là Thổ Dân. Trẻ em và thiếu niên thường xuyên được chuyển sang trách nhiệm nuôi dưỡng của cơ quan công vì tình trạng “bỏ bê,” nhưng nhiều gia đình gặp phải các chương ngại thâm căn nguy trang thành bỏ bê mà thật ra lại không ở trong quyền kiểm soát của cha mẹ. Các thí dụ điển hình là tình trạng không có gia cư vừa khả năng tài chánh và các biện pháp yểm trợ về sức khỏe tâm thần. Trẻ em và thiếu niên bị tách ra khỏi gia đình để bảo vệ cũng gặp phải các rủi ro mới kể cả bạo hành thể xác và tình dục. Ngoài ra, hệ thống an sinh xã hội cho trẻ em vẫn chật vật vì không đủ nhân viên. Trong **lãnh vực an sinh xã hội cho trẻ em**, chúng tôi nêu ra thêm các khó khăn của trẻ em và thiếu niên khuyết tật và gia đình các em. Đối với trẻ em và thiếu niên khuyết tật, tình trạng thiếu thốn tài nguyên trong các giai đoạn phát triển thiết yếu có thể gây ra các hậu quả về sức khỏe đưa đến những chuyện bất công trong suốt cuộc đời các em. Các nguồn tài nguyên bị ngăn chặn bằng kết quả chẩn đoán bệnh và không phải kết quả chẩn đoán nào cũng được điều trị công bằng. Các gia đình bị dồn đến tận cùng chân tường và một số phải nghĩ đến chuyện giao con họ cho các cơ quan công nuôi dưỡng để có thể tiếp nhận các dịch vụ yểm trợ.
- ▶ **Tất cả nhân quyền đều tùy thuộc vào một môi trường sạch sẽ, khỏe mạnh và vững bền.** Thay đổi khí hậu, thời tiết khắc nghiệt, ô nhiễm và các cuộc khủng hoảng môi trường khác đe dọa đến nền tảng sống còn tối quan trọng của nhân loại. Mối hại này ảnh hưởng quá mức đối với những người bị gạt ra ngoài lề mà họ ít góp phần gây ra cuộc khủng hoảng này nhất và các quyền của họ vốn đã bấp bênh nhất. Đã thấy rõ được tình trạng này trong những năm gần đây khi xảy ra lũ lụt, những đợt nóng bức và cháy rừng chưa từng thấy đã tiêu hủy mức đa dạng sinh học, sinh mạng và tài sản trên khắp tỉnh bang này. Vậy mà B.C. vẫn tiếp tục góp phần quá mức gây ra cuộc khủng hoảng khí hậu này và sẽ không đáp ứng được các mục tiêu giảm khí thải pháp định của mình. Trong **lãnh vực khủng hoảng môi trường**, chúng tôi nêu ra vai trò quan trọng của các dân tộc Thổ Dân trong việc đối phó với tình trạng thay đổi khí hậu. Các dân tộc Thổ Dân vẫn là chuyên gia về cách thích nghi với khí hậu nhưng tiếng nói của họ vẫn hay bị các đề xướng chính tông coi thường. Đặt trọng tâm vào các quan điểm của Thổ Dân có thể phục hồi sinh khí cho các sách lược thích nghi với khí hậu, như đã từng thấy dạo gần đây khi nhìn nhận rộng rãi hơn về cách đốt cây cỏ có kiểm soát cho mục đích văn hóa và cách quản trị đốt lửa của Thổ Dân.

Những chỗ bất công thâm căn nêu trong phúc trình Xem Xét Các Quyền này ảnh hưởng đến tất cả chúng ta nhưng tác hại quá mức đến những người bị gạt ra ngoài lề nhiều nhất trong xã hội chúng ta. 10 lãnh vực có vấn đề nêu ra ở đây không phải xảy ra từng trường hợp đơn lẻ; nhiều cư dân tại British Columbia bị vi phạm nhân quyền của họ theo những cách liên đới và tăng thêm mức tác hại.

Chúng ta phải hiểu tình trạng này thì mới có thể hành động. Tuy phúc trình này chú trọng vào các lãnh vực chúng ta vẫn còn thiếu sót trong việc duy trì các quyền của tất cả người dân tại British Columbian, chúng ta cũng tôn vinh nhiều cách thật hiệu quả mà mọi người mọi giới đang áp dụng để chống nạn đàn áp, bênh vực nhân quyền và phá vỡ các hệ thống để thành lập các hệ thống tốt đẹp hơn. Chúng tôi hy vọng tình trạng nhân quyền hiện nay trong tỉnh bang chúng ta sẽ là chất xúc tác đem lại thay đổi.

British Columbia's
**Office of the Human Rights
Commissioner**

536 – 999 Canada Place
Vancouver, BC V6C 3E1
1-844-922-6472 | info@bchumanrights.ca

 bchumanrights.ca

 [@humanrights4bc](https://twitter.com/humanrights4bc)

 [humanrights4bc](https://facebook.com/humanrights4bc)

[Vietnamese]